

Nr 88

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående nybyggnad för Chalmers provningsanstalt, m. m.; given Stockholms slott den 6 mars 1964.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gunnar Lange

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås bemyndigande för Kungl. Maj:t att godkänna avtal mellan staten och Göteborgs stad rörande verksamheten vid Chalmers provningsanstalt. Avtalet innebär bl. a., att staten skall låta uppföra en nybyggnad åt anstalten för en beräknad kostnad av ca 2 milj. kr. Av detta belopp föreslås nu anvisat dels 250 000 kr. på tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår, dels 1,2 milj. kr. på riksstaten för budgetåret 1964/65.

*Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
6 mars 1964.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON,
LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON,
HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler che-
fen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, fråga om *nybyggnad för
Chalmers provningsanstalt, m. m.*, samt anför därvid följande.

Inledning

Chalmers provningsanstalt började sin verksamhet år 1886, sedan Göte-
borgs stad beviljat anslag till en materialprovningsanstalt i anslutning till
Chalmers tekniska lärosäte. År 1887 fastställde Kungl. Maj:t ritningar och
kostnadsförslag till en byggnad åt anstalten, som uppfördes inom kvarteret
Kronoberg (Gamla Chalmers). Då denna byggnad vid tiden för första världs-
kriget revs för att ge plats åt ett maskinlaboratorium åt Chalmers lärosäte,
erhöll provningsanstalten i stället de lokaler inom samma kvarter som den
fortfarande hyresfritt disponerar. Fram till år 1955 löd anstalten formellt
under läroanstaltens lokalstyrelse. Från 1891 fram till budgetåret 1940/41
utgick till anstalten av statsmedel årliga mindre bidrag, från och med bud-
getåret 1924/25 med 3 000 kr.

År 1952 tillsatte chefen för handelsdepartementet efter Kungl. Maj:ts be-
myndigande en utredning om tre sakkunniga¹ med uppdrag att närmare
utreda frågan om anstaltens ställning och organisation. I ett i oktober 1954
avgivet betänkande (stencilerat) föreslogs att anstalten även i fortsättningen
skulle vara en auktoriserad fristående anstalt, knuten till Chalmers tekniska
högskola. Dock borde vissa organisatoriska brister avhjälpas och ökad
fasthet ges åt anstaltens ställning som juridisk person, det senare lämpligen
genom att Kungl. Maj:t utfärdade stadga för anstalten. Utredningen fram-
höll även den bristfälliga beskaflenheten hos anstaltens lokaler. Det förut-

¹ F. d. regeringsrådet H. D. Fransén, riksdagsmannen S. B. I. Bengtsson, byråchefen G. H. Wiedesheim-Paul, med agronomen H. A:son Moberg och byggnadsingenjören G. A. Gustafsson som experter.

sattes, att frågan om en nybyggnad för anstalten skulle tas upp till behandling inom de närmaste åren.

Genom ett i oktober 1954 träffat avtal mellan staten och Göteborgs stad reglerades grunderna för verksamheten vid anstalten. Enligt avtalet erhöll anstalten rätt att inom de byggnader i 47 kvarteret Kronoberg i stadsdelen Lorensberg, som upplåtits för Chalmers tekniska högskolas behov, utan annan kostnad än för underhåll, disponera vissa utrymmen. Som säkerhet för personallöner och omkostnader ställde Göteborgs stad en garanti på 100 000 kr. och näringslivet i Göteborg med kringliggande landsdelar en garanti på 50 000 kr. Därest den sammanlagda garantin togs i anspråk till belopp överstigande 50 000 kr. skulle förhandlingar tas upp mellan staten och garanterna om anstaltens fortsatta verksamhet. Garantierna har hittills inte utnyttjats. Avtalet bestämde vidare, att verksamheten vid anstalten skulle bedrivas enligt stadgar, som fastställdes av Kungl. Maj:t i samverkan med Chalmers tekniska högskola och statens provningsanstalt.

Enligt de i december 1954 fastställda stadgarna skall anstalten inom sitt kompetensområde företrädesvis betjäna Göteborg och kringliggande landsdelar. Anstalten skall vidare samarbeta med Chalmers tekniska högskola i fråga om expertis, instrumentresurser och undervisning samt i gemensamma angelägenheter även samråda med statens provningsanstalt. Ledningen av anstalten utövas av en styrelse, som består av en av Kungl. Maj:t förordnad ordförande samt fyra ledamöter, av vilka en utses av lokalstyrelsen för Chalmers tekniska högskola, två av stadsfullmäktige i Göteborg och en av Tekniska samfundet i Göteborg. Styrelsen skall bl. a. efter samråd med statens provningsanstalt fastställa taxor för provningsverksamheten. För närvarande gäller vid anstalten samma taxor som vid statens provningsanstalt.

Redogörelse för vad som sålunda förekommit lämnades i statsverkspropositionen 1955 (X ht, s. 35 f.).

Verksamheten vid Chalmers provningsanstalt bedrivs på tre sektioner, en byggnadsteknisk, en mekanisk och en kemisk. Av sektionerna svarar den byggnadstekniska för ungefär halva omsättningen och de båda övriga för ca en fjärdedel var. Personalen vid anstalten uppgår till ca 25 personer. Anstaltens omsättning uppgick år 1962 till ca 650 000 kr. Därtill kommer förmäna av de hyresfritt disponerade lokalerna samt sedan år 1916 tjänsbrevsrätt.

De nuvarande lokalernas olämplighet för provningsverksamheten föranledde anstalten att år 1958 och år 1961 hos Kungl. Maj:t hemställa om en lösning av lokalproblemet. I framställningen år 1961 hemställde anstalten, att statsmedel måtte ställas till byggnadsstyrelsens förfogande för projektering och uppförande av en nybyggnad för anstalten. I utlåtande över anstaltens framställning erbjöd sig staden, att till staten överlämna ett område om ca 8 000 m² av Store Mosse i hörnet av Gibraltargatan och Borrare-

gatan, inom generalplanen för utbyggnad av Chalmers tekniska högskola, på villkor att området användes för provningsanstaltens behov och att anstaltens nuvarande lokaler ställdes till stadens förfogande. Genom skrivelse den 12 december 1962 sade Göteborgs stad upp 1954 års avtal med verkan från och med utgången av år 1963. Uppsägningen föranleddes av att staden önskade disponera anstaltens lokaler för ett tekniskt gymnasium.

Den 25 januari 1963 tillkallade chefen för handelsdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande en sakkunnig¹ med uppdrag att utreda frågan om anstaltens framtida ställning och verksamhet, varvid särskilt skulle beaktas önskemålen om samordning av provningsresurserna i riket och det behov av samarbete med Chalmers tekniska högskola, som kunde visa sig föreligga. Den sakkunnige avlämnade den 22 oktober 1963 sitt betänkande (stencilerat).

Yttranden över betänkandet har avgivits av arbetarskyddsstyrelsen, statens brandinspektion, statens råd för byggnadsforskning, statens institut för byggnadsforskning, byggnadsstyrelsen, statskontoret, riksrevisionsverket, överstyrelsen för de tekniska högskolorna som bifogat yttranden av kollegienämnderna vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola, kommerskollegium, statens provningsanstalt, Chalmers provningsanstalt, statens institut för hantverk och industri, statens tekniska forskningsråd, statens konsumentråd, Sveriges standardiseringskommission, varudeklarationsnämnden, Stockholms handelskammare och handelskammaren i Göteborg, Ingeniörsvetenskapsakademien, Sveriges industriförbund, Jernkontoret, Sveriges mekanförbund, Sveriges varvsindustriförbund, Svenska byggnadsindustriförbundet, Aktiebolaget Svensk byggtjänst, Tekniska samfundet i Göteborg, Sveriges akademikers centralorganisation vilken som eget yttrande överlämnat en skrivelse från Sveriges civilingenjörsförbund, Tjänstemännens centralorganisation och Svenska väg- och vattenbyggares riksförbund samt slutligen av Göteborgs stad.

Betänkandet

Vid Chalmers provningsanstalt har hittills tillämpats samma taxor som vid statens provningsanstalt. Enligt de principer som varit vägledande vid taxesättningen inom den statliga provningsverksamheten bör den egentliga uppdragsverksamheten vara självbärande, under det att kostnaderna för övrig verksamhet bör bestridas av staten. Vid Chalmers provningsanstalt har det ekonomiska utfallet medgivit, förutom täckning av lönekostnader och andra direkta kostnader, dels att en mindre utrustningsfond (f. n. på 125 000 kr.) kunnat skapas, dels att viss ofrånkomlig allmän verksamhet

¹ Överdirektören i statskontoret P. A. V. Tammelin med överdirektören vid statens provningsanstalt H. L. Simonsson och föreståndaren för Chalmers provningsanstalt T. Möller som experter.

kunnat bedrivas. Anstalten har emellertid enligt det nu uppsagda avtalet disponerat sina lokaler kostnadsfritt. Endast en väsentlig höjning av taxorna skulle medge att även lokalkostnaderna täcktes. I Västsverige föreligger ett klart dokumenterat behov av officiell provningsverksamhet. Det syns inte utredningsmannen rimligt, att taxan för provningar sätts högre i Göteborg än i Stockholm för att intäkterna från provningsuppdrag vid en anstalt i Göteborg skall kunna täcka denna anstalts kostnader även för nödvändig allmän verksamhet. Utredningsmannen föreslår därför, att Chalmers provningsanstalts fortsatta existens säkras genom att anstalten förstatligas från och med den 1 juli 1964 och att anstalten även i fortsättningen bör bedriva provningsverksamhet efter samma taxa som statens provningsanstalt. Utredningsmannen föreslår vidare, att en nybyggnad för anstalten uppförs genom statens försorg. Kostnaden för denna nybyggnad har i betänkandet uppskattats till 2 milj. kr. vid kostnadsläget hösten 1963. Utredningsmannen föreslår därjämte viss utrustningsförstärkning vid anstalten. För att öka samordningen av resurserna mellan statens provningsanstalt och en förstatligad Chalmers provningsanstalt föreslås, att de båda anstalterna ställs under en gemensam styrelse.

De båda experterna har avgivit egna yttranden. Den ene experten¹ föreslår att anstalten ges en sådan status, att den för anstaltens fortlevnad och utveckling erforderliga självbestämmanderätten i minsta möjliga mån be- skärs.

Yttrandena

I de flesta av remissvaren understryks behovet av en offentlig provningsverksamhet i Göteborg. Utredningsmannens förslag om förstatligande av Chalmers provningsanstalt avstyrks av arbetarskyddsstyrelsen, statskontoret, överstyrelsen för de tekniska högskolorna, Chalmers provningsanstalt, statens tekniska forskningsråd, Stockholms handelskammare och handelskammaren i Göteborg, Sveriges industriförbund, Jernkontoret, Sveriges mekanförbund, Sveriges varvsindustriförening, Svenska byggnadsindustriförbundet, Tekniska samfundet i Göteborg och Sveriges akademikers centralorganisation.

Statskontoret framhåller, att det skulle vara ett betydelsefullt steg mot bättre samordning, om de två ledande provningsanstalterna i landet kunde närmas varandra i organisatoriskt hänseende. Dock skulle fördelarna på det organisatoriska området i betydande utsträckning kunna nås även utan ett förstatligande. Statskontoret ifrågasätter, om inte dessa frågor kunde lösas fullt tillfredsställande genom överenskommelser på samma sätt som skett när det gällt provningstaxorna. Det bör inte heller bortses från att göteborgsanstalten i sin nuvarande status ger ett gott ekonomiskt resultat

¹ Föreståndaren för Chalmers provningsanstalt T. Möller.

och utför ett värdefullt arbete, något som starkt talar för att anstaltens fria ställning åtminstone tills vidare bevaras. Statskontoret föreslår, att förhandlingar mellan staten, Göteborgs stad och övriga representanter för anstaltens huvudmän tas upp med sikte på att förslag till åtgärder skall kunna föreläggas 1964 års riksdag.

Alla instanser, som yttrat sig beträffande lokalfrågan, är eniga om att åtgärder måste vidtas för att täcka anstaltens akuta lokalbehov. Utredningens förslag om uppförande av en nybyggnad tillstyrks allmänt.

Senare åtgärder och förslag

I anledning av vad sålunda förekommit togs förhandlingar upp med Göteborgs stad. Dessa förhandlingar har lett till ett den 25 januari 1964 mellan staten och Göteborgs stad — med förbehåll för Kungl. Maj:ts och stadsfullmäktiges godkännande — preliminärt träffat avtal rörande anstalten. Avtalet, som den 13 februari 1964 godkänts av stadsfullmäktige, torde som *bilaga* få fogas till detta protokoll.

Enligt avtalet förbinder sig staden att utan vederlag på vissa villkor till staten överlåta ett område på Store Mosse om ca 8 000 m². Staten åtar sig att för en kostnad av ca 2 milj. kr. i byggnadsstyrelsens regi på området låta uppföra en byggnad, som skall upplåtas till provningsanstalten. Projekterings- och byggnadsarbetena skall bedrivas med sikte på att byggnaden skall stå färdig för inflyttning senast sommaren 1966. För lokalerna skall provningsanstalten erlægga hyra. För att göra det möjligt för anstalten att företa erforderlig anskaffning och förnyelse av provningsmateriel och utrustning skall emellertid anstalten få disponera lokalerna hyresfritt under en tid av fem år räknat från det byggnaden tagits i bruk. Anstalten förutsätts komma att bedriva sin verksamhet så, att inkomsterna av provningsuppdragen täcker de med verksamheten förenade kostnaderna. För att säkra verksamhetens fortsatta bedrivande även vid eventuellt underskott skall såsom villkor för avtalet gälla, att Göteborgs allmännyttiga och kooperativa bostadsföretag (GAKO) och näringslivet i Göteborg med kringliggande landsdelar ställer sig som garantier för anstalten, vardera till ett belopp å 125 000 kr. Därest garantierna tas i anspråk till belopp överstigande sammanlagt 100 000 kr. skall förhandlingar tas upp om anstaltens fortsatta verksamhet. Därest till följd av allmänna överväganden av formerna för provningsverksamheten i landet ett förstatligande ter sig önskvärt, äger staten sedan fem år förflutit av avtalstiden påkalla förhandlingar i sådant syfte.

Avtalet skall gälla under tio år räknat från den tidpunkt då den nya byggnaden tas i bruk. I avvidan på att det nya avtalet träder i kraft skall bestämmelserna i det senast gällande avtalet med vissa undantag äga tillämpning till den 1 juli 1966.

Den 24 januari 1964 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att, på grundval av de förslag till nybyggnad åt Chalmers provningsanstalt, som inbefattas i det i oktober 1963 framlagda betänkandet och det program för anstaltens behov av lokaler som ligger till grund för dessa förslag, i samråd med Chalmers provningsanstalt göra upp byggnadsprogram för byggnadsföretaget samt därefter underställa ärendet Kungl. Maj:ts förnyade prövning.

Med skrivelse den 5 mars 1964 har byggnadsstyrelsen redovisat förslag till byggnadsprogram, som gjorts upp efter vederbörligt samråd med Chalmers provningsanstalt.

Byggnadsstyrelsen räknar med att de totala kostnaderna för företaget skall kunna begränsas till ca 2,1 milj. kr. I detta belopp ingår dels 1 972 000 kr. för projektering och byggnadsarbeten enligt föreliggande anbud, dels även styrelsens direkta omkostnader, varav 100 000 kr. utgör kostnader för centraladministration.

Styrelsen uppskattar byggnadstiden till ca 12 månader. Till följd av grundförhållandena på platsen måste först vissa förberedande markarbeten utföras och dessa måste äga rum under tjälfri tid. Kostnaderna för dessa arbeten uppskattas till 250 000 kr. Först omkring sex månader efter det att de förberedande markarbetena utförts, kan de egentliga byggnadsarbetena påbörjas. Styrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t måtte dels skyndsamt uppdra åt styrelsen att på grundval av det redovisade byggnadsprogrammet utföra projektering fram till och med bygghandlingar, dels för denna projektering ställa 150 000 kr. till styrelsens förfogande, dels föreslå riksdagen att till nybyggnad för Chalmers provningsanstalt anvisa på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64 ett investeringsanslag av 250 000 kr. samt på riksstaten för budgetåret 1964/65 ett investeringsanslag av 1,2 milj. kr. I fråga om återstående byggnadskostnader avser styrelsen senare göra framställning om anslag på riksstaten för budgetåret 1965/66.

Departementschefen

Chalmers provningsanstalt tillkom på 1880-talet med stöd från Göteborgs stad, såsom en fristående auktoriserad anstalt knuten till Chalmers tekniska lärosäte. Anstaltens nuvarande förhållanden har reglerats genom ett avtal år 1954 mellan staten och Göteborgs stad samt av stadgar, som samma år fastställdes av Kungl. Maj:t. Enligt avtalet disponerar anstalten hyresfritt sina lokaler, som staden har ställt till anstaltens förfogande. Som säkerhet för personallöner och omkostnader har Göteborgs stad och näringslivet i Göteborg med kringliggande landsdelar ställt vissa garantier. Anstalten, som företrädesvis skall betjäna Göteborg och kringliggande landsdelar, står under ledning av en styrelse med ledamöter utsedda av bl. a. Kungl. Maj:t, Chalmers tekniska högskola och Göteborgs stad. I sin verk-

samhet skall anstalten samarbeta med Chalmers tekniska högskola och samråda med statens provningsanstalt. Vid båda provningsanstalterna tillämpas för närvarande samma taxor.

Göteborgs stad har i december 1962 sagt upp 1954 års avtal till den 31 december 1963. Staden har emellertid samtidigt erbjudit sig att överlämna ett markområde till en nybyggnad för anstalten.

Frågan om anstaltens framtida ställning har utretts av en i januari 1963 inom handelsdepartementet tillkallad sakkunnig. Denne har bl. a. föreslagit att anstalten förstatligas, att staten uppför en nybyggnad för anstalten och att anstalten erhåller vissa förstärkningar när det gäller utrustning.

Ett stort antal av de remissinstanser som hörts över den sakkunniges förslag har — i varje fall på föreliggande utredningsmaterial — avstyrkt att anstalten förstatligas. Alla instanser, som yttrat sig beträffande lokalfrågan, är däremot eniga om att anstaltens lokalproblem måste lösas och en ny byggnad uppföras för anstalten.

Efter förhandlingar har ett nytt, preliminärt avtal på tio år upprättats mellan staten och Göteborgs stad. Enligt detta avtal — som inte förutsätter att anstalten nu skall förstatligas — skall staden utan vederlag till staten överlåta ett område om ca 8 000 m² och staten på samma område i byggnadsstyrelsens regi för ca 2 milj. kr. låta uppföra en byggnad, som skall upplåtas åt anstalten mot hyra. För att anstalten skall få möjlighet att anskaffa viss utrustning skall den dock hyresfritt få disponera lokalerna under de första fem åren av avtalstiden. Enligt avtalet skall vidare Göteborgs allmännyttiga och kooperativa bostadsföretag (GAKO) och näringslivet i Göteborg med kringliggande landsdelar ställa garantier för anstalten. Om på grund av underskott i verksamheten garantierna tas i anspråk till visst belopp, skall förhandlingar tas upp om anstaltens fortsatta verksamhet. Därest till följd av allmänna överväganden av formerna för provningsverksamheten i landet ett förstatligande skulle te sig önskvärt, äger staten sedan fem år förflutit av avtalstiden påkalla förhandlingar i sådant syfte.

Sedan Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att, i samråd med Chalmers provningsanstalt, göra upp byggnadsprogram för en nybyggnad sådan denna förutsätts i avtalet, har styrelsen med skrivelse den 5 mars 1964 bl. a. lagt fram förslag till byggnadsprogram och därvid beräknat de totala kostnaderna för företaget till ca 2,1 milj. kr.

I likhet med den sakkunnige och remissinstanserna får jag understryka värdet av en offentlig provningsverksamhet i Göteborg. En förutsättning för att denna verksamhet skall kunna bedrivas såsom hittills är dock att Chalmers provningsanstalt får sin lokalfråga löst på ett tillfredsställande sätt. Jag förordar därför, att genom statens försorg en nybyggnad uppförs

åt anstalten i enlighet med föreliggande förslag. För sina nya lokaler förutsätts anstalten i framtiden komma att erlagga hyra.

Den sakkunnige har föreslagit att anstalten förstatligas från och med den 1 juli 1964. På grundval av föreliggande utredningsmaterial och i beaktande av det ekonomiska utfallet hittills av verksamheten vid anstalten är jag dock inte beredd att biträda detta förslag utan förordar i stället den lösning som innefattas i det preliminära avtalet mellan staten och Göteborgs stad. Enligt detta avtal kan dock frågan om formerna för anstaltens framtida verksamhet tas upp till prövning när fem år förflutit av avtalstiden eller tidigare, för det fall verksamheten vid anstalten skulle gå med förlust.

Till följd av grundförhållandena på platsen måste förberedande markarbeten utföras i god tid, innan själva byggnadsarbetena sätts igång. Dessa förberedande arbeten bör lämpligen påbörjas redan denna vår. Jag förordar därför, att redan nu medel beräknas för nybyggnaden. Därvid torde den kostnadsram på ca 2,1 milj. kr., som byggnadsstyrelsen angivit, kunna godtas. Kungl. Maj:t har tidigare denna dag uppdragit åt byggnadsstyrelsen att, på grundval av styrelsens förslag till byggnadsprogram, utföra projektering fram till och med färdigställande av bygghandlingar. Det är min avsikt att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t, att undantag görs från gällande förbud för statliga myndigheter att sätta igång större husbyggnadsföretag m. m.

Vad byggnadsstyrelsen föreslagit beträffande fördelningen av kostnaderna för företaget på innevarande, nästa och därefter följande budgetår möter inte någon erinran från min sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna vid statsrådsprotokollet fogat avtal med Göteborgs stad;
- b) till *Nybyggnad för Chalmers provningsanstalt* på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64 under Statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 250 000 kr.;
- c) till *Nybyggnad för Chalmers provningsanstalt* för budgetåret 1964/65 under Statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 1 200 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bertil Lund

Avtal

mellan svenska staten och Göteborgs stad angående Chalmers provningsanstalts fortsatta verksamhet

Sedan fråga uppkommit om Chalmers provningsanstalts förflyttning från kvarteret Kronoberg i stadsdelen Lorensberg i Göteborg, har mellan svenska staten och Göteborgs stad, i syfte att trygga anstaltens fortsatta verksamhet, träffats följande överenskommelse.

§ 1.

Staden förbinder sig att till staten utan vederlag och gravationsfritt överlåta ett område om ca 8 000 m² av Stora Mosse i stadsdelen Krokslätt i Göteborg (hörnet Gibraltargatan—Borraregatan).

Som villkor för överlåtelsen skall gälla, att de byggnader som komma att uppföras på området skola användas för Chalmers provningsanstalts eller annan materialprovning sinstitutions räkning, för Chalmers tekniska högskolas eller till högskolan anknutna institutioners behov eller eljest för undervisning och forskning. I övrigt skola för överlåtelsen gälla sådana villkor, som stå i huvudsaklig överensstämmelse med dem, som gälla för stadens överlåtelser av mark till staten för högskolan.

§ 2.

Staten förbinder sig att för en kostnad av ca 2 000 000 kronor låta i byggnadsstyrelsens regi uppföra en byggnad på det i § 1 angivna området, vilken byggnad skall upplåtas till provningsanstalten.

Projekterings- och byggnadsarbeten skola bedrivas med sikte på att byggnaden senast sommaren 1966 skall stå färdig för inflyttning.

§ 3.

För lokalerna i den i § 2 angivna byggnaden skall provningsanstalten erlægga hyra. I syfte att göra det möjligt för anstalten att företaga erforderlig anskaffning och förnyelse av provningsmateriel och utrustning medger staten dock, att anstalten må disponera lokalerna hyresfritt under en tid av fem år från det byggnaden tagits i bruk.

§ 4.

Provningsanstalten förutsättes bedriva sin verksamhet på sådant sätt, att inkomsterna av provningsuppdragen täcka de med verksamheten förenade kostnaderna. För att säkra verksamhetens fortsatta bedrivande även för det fall att underskott uppkommer skall såsom villkor för giltigheten av detta avtal gälla att Göteborgs Allmännyttiga och Kooperativa Bostadsföretag (GAKO) ställer sig som garant för anstalten till ett belopp å 125 000 kronor samt att näringslivet i Göteborg med kringliggande landsdelar genom lämpliga organisationer utställer garantier å tillhopa samma belopp. Garantier-na gälla från den tidpunkt, då den nya byggnaden tagits i bruk.

I den mån underskott uppstår, skall detta under de första fem åren efter det att den nya byggnaden tagits i bruk fördelas mellan garanterna i förhållande till storleken av deras respektive åtaganden. För tiden därefter skall uppkommande underskott till en tredjedel täckas genom motsvarande eftergift av hyran för lokalerna och till återstående del fördelas mellan garanterna i förhållande till storleken av deras respektive åtaganden. Av garanterna utbetalade belopp skola återbetalas så snart anstaltens ekonomi medger detta.

§ 5.

För Chalmers provningsanstalt skall gälla dess av Kungl. Maj:t fastställda stadga. Parterna äro ense om att vidtaga de ändringar i stadgan som betingas av de genom detta avtal förändrade förhållandena. Verksamheten skall bedrivas i nära samverkan med Chalmers tekniska högskola och statens provningsanstalt. Särskilt angeläget är att genom samarbetsöverenskommelse mellan de båda provningsanstalterna eller på annat sätt förutsättningar skapas för en samordning av provningsverksamhet och provningsresurser och för en i huvudsak enhetlig taxesättning.

§ 6.

Vad som avtalats i §§ 2—5 skall gälla för en tid av tio år räknat från och med den första dagen i den månad, då den nya byggnaden tagits i bruk, och skall därefter få förlängd giltighet med ett år för varje gång, om uppsägning icke sker senast ett år före avtalstidens utgång.

§ 7.

Därest under avtalstiden de i § 4 nämnda garantierna tagas i anspråk till belopp överstigande sammanlagt 100 000 kronor, skola förhandlingar omedelbart inledas angående Chalmers provningsanstalts fortsatta verksamhet.

Därest till följd av allmänna överväganden av formerna för provningsverksamheten i landet ett förstatligande av anstalten ter sig önskvärt, äger staten sedan fem år förflutit av avtalstiden påkalla förhandlingar i sådant syfte.

§ 8.

Det mellan staten och staden träffade, den 18 och 20 oktober 1954 dagtecknade avtalet rörande Chalmers provningsanstalt förlänges härmed med nedan angivna ändringar till den 1 juli 1966, då avtalet utan föregående uppsägning skall upphöra att gälla.

Kan byggnaden icke färdigställas till den 1 juli 1966 på grund av omständighet, som av parterna icke kunnat förutses vid avtalets slutande, såsom arbetsnedläggelse, brist på arbetskraft och därav föranledda regleringsåtgärder, eldsolycka, naturhändelse eller andra därmed jämförliga händelser, skall nyssnämnda tidpunkt förlängas i motsvarande mån som hinder förelegat.

Skulle den i § 2 här ovan omnämnda byggnaden kunna upplåtas till provningsanstalten å tidigare tidpunkt, skall 1954 års avtal upphöra att gälla, när den nya byggnaden tages i bruk av provningsanstalten.

Provningsanstalten skall från och med den 1 maj 1964 fram till den 1 juli 1966 inom 47 kv. Kronoberg i stadsdelen Lorensberg förfoga endast över de lokaler, som på bifogade ritning¹ utmärkts med röd kantfärg. Därest överenskommelse skulle träffas om stadens övertagande av samtliga byggnader

¹ Här utelämnad.

inom kvarteret, skall anstalten ändock äga hyresfritt förfoga över lokalerna under den tid 1954 års avtal är gällande.

§ 9.

De lokaler inom 47 kv. Kronoberg, som provningsanstalten på grund av bestämmelserna i § 8 här ovan lämnar den 1 maj 1964, skall övertagas av Tekniska gymnasiet I i Göteborg. Gymnasiet skall därjämte från och med den 15 mars 1964 disponera — förutom de utrymmen det för närvarande utnyttjar — de lokaler inom kvarteret, som på bilagda ritning¹ utmärkts med blå kantfärg.

§ 10

Detta avtal är giltigt endast under förutsättning att detsamma godkännes av Kungl. Maj:t samt av stadsfullmäktige i Göteborg genom beslut, som vinner laga kraft.

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar, av vilka parterna tagit var sitt.

Stockholm den 25 januari 1964

För staten:

G. von Sydow

Göteborg den 25 januari 1964

För staden:

Erik Johannesson

¹ Här utelämnad.